

Zemanek, Alicja

Uroczyste posiedzenie Krakowskiego Oddziału PTB w 60-tą rocznicę śmierci Józefa Rostafińskiego (1850-1928)

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 34/1, 162-163

1989

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Doc. Adam Paluch wskazał na niebezpieczeństwo uniwersalizmów przy próbie — przedstawionej przez referenta — 4 sposobów wyjaśniania zakazów. Jest ich ogromna ilość i dotyczą niemal każdej dziedziny życia.

W podsumowaniu doc. Barbara Kuźnicka określiła przebieg dyskusji i treść referatu jako refleksję nad biologiczną koncepcją człowieka i jego stosunkiem do otaczającej rzeczywistości.

Iwona Arabas
(Warszawa)

Z K R A J U

UROCZYSTE POSIEDZENIE KRAKOWSKIEGO ODDZIAŁU PTB W 60-tą ROCZNICĘ ŚMIERCI JÓZEFA ROSTAFIŃSKIEGO (1850-1928)

W dniu 19 maja 1988 r. odbyło się w sali konferencyjnej Instytutu Botaniki UJ i PAN w Krakowie uroczyste posiedzenie Krakowskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Botanicznego, poświęcone życiu i działalności naukowej prof. Józefa Rostafińskiego — w 60-tą rocznicę śmierci. Zebranie zorganizowane zostało przez Sekcję Historii Botaniki PTB, przy współudziale członków Zespołu Historii Botaniki Instytutu Historii Nauki i Techniki PAN.

Józef Rostafiński (1850-1928) — długoletni profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego był uczonym wszechstronnym, łączącym empiryczne badania przyrodnicze z szeroką wiedzą humanistyczną i studiami źródłowymi nad dziejami nauki. Wykształcenie przyrodnicze uzyskał w Warszawskiej Szkole Głównej (studia w latach 1866-1869) oraz w nowoczesnych niemieckich pracowniach naukowych Edwarda Strasburgera w Jenie (1869-1870) i Antoniego de Bary'ego w Halle i Strasburga (1870-1872). Po powrocie do kraju w 1877 r. objął stanowisko profesora botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego, z którym związany był do końca życia. W historii nauki przetrwał jako autor pierwszej w świecie monografii śluzowców „śluzowce — Mycetozoa” (1874, wyd. 1875) oraz m.in. opracowania roślin naczyniowych Królestwa Polskiego *Florae Polonicae Prodrromus* (1872). Jego szeroko zakrojone studia źródłowe nad historią literatury i nomenklatury botanicznej sprawiły, że stał się twórcą polskiej historii botaniki i pionierem badań nad dziejami biologii i nauk medycznych w Polsce. Był też wybitnym popularyzatorem, autorem podręczników przyrody dla szkół gimnazjalnych, a przede wszystkim znanego „Przewodnika do oznaczania roślin”, wielokrotnie wznawianego, który służył kilku pokoleniom młodzieży. W dziejach botaniki krakowskiej prof. Rostafiński zasłużył się również jako długoletni dyrektor Ogrodu Botanicznego i twórca szkoły naukowej, świetny wykładowca i nauczyciel.

Uroczyste posiedzenie krakowskiego Oddziału PTB poprzedzone zostało złożeniem kwiatów na grobie profesora na Cmentarzu Rakowickim. Na zebranie, prowadzone przez prof. dra Jana Kornasia, przewodniczącego Krakowskiego Oddziału PTB, przybyli członkowie rodziny Józefa Rostafińskiego, m.in. wnuk, dr Wojciech Rostafiński, pracownik naukowy NASA w Cleveland (USA).

W kilku referatach przypomniane zostały najważniejsze fakty z życia uczoniego (dr A. Zemanek) oraz niektóre aspekty jego twórczości naukowej, mianowicie dorobek botaniczny (doc. dr T. Majewski) oraz prace nad historią medycyny

(dr D. Nespiak). Ponadto prof. dr J. Siemińska przedstawiła tablice do nie wydanej monografii rodziny Laminariaceae, a dr Z. Mirek — eponimy i inne formy utrwalenia pamięci o prof. Józefie Rostafińskim. Ze szczególnym zainteresowaniem spotkało się wystąpienie dra Wojciecha Rostafińskiego pt. *Profesor Józef Rostafiński w anegdocie*.

Urządzona przez Bibliotekę Instytutu Botaniki PAN i UJ wystawa prac J. Rostafińskiego objęła dużą część jego dorobku, na który składa się blisko 300 publikacji naukowych i popularnych, w tym wiele książek.

Alicja Zemanek
(Kraków)

III SZKOŁA HISTORII CHEMII

W dniach 7-10 czerwca 1988 r. w Karpaczu odbyła się III Szkoła Historii Chemii, zorganizowana przez Sekcję Historii Chemii Polskiego Towarzystwa Chemicznego, Komitet Historii Nauki i Techniki PAN, Wydział Chemii Uniwersytetu Warszawskiego, Instytut Chemii Uniwersytetu Wrocławskiego (który uczestnikom Szkoły udostępnił swoje Domy Wypoczynkowo-Szkoleniowe „Krokus”) oraz Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Przemysłu Chemicznego. Tematem Szkoły były rozważania poświęcone rozwojowi przemysłu chemicznego na ziemiach polskich.

Otwarcia Szkoły w dniu 7 czerwca dokonał prof. dr hab. Roman Mierzecki, przewodniczący Sekcji Historii Chemii PTCh oraz Grupy roboczej ds nauczania historii nauk ścisłych przy Komitecie Historii Nauki i Techniki PAN. Poinformowani o niedawnym zgonie dr Lucjana Nędzyńskiego z UMCS w Lublinie, uczestnika poprzednich Szkół, zebrani chwilą ciszy uczcili jego pamięć.

Obradom pierwszej sesji Szkoły w dniu 7 czerwca przewodniczył prof. Stanisław Wajda (Uniw. Wrocł.). Sesja ta poświęcona została uczczeniu ważnych rocznic chemicznych przypadających na lata 1987-88. Referat *Jędrzej Śniadecki i jego uczniowie (w 150-lecie śmierci)* wygłosił prof. R. Mierzecki (Uniw. Warsz.). Przypomniwał on najważniejsze wydarzenia z życia i działalności naukowej J. Śniadeckiego, jego teorie i poglądy naukowe ważne dla rozwoju podstawowych pojęć chemicznych, dotyczących roli ciepła w procesach chemicznych i znaczenia związków organicznych. Prof. Mierzecki przedstawił też plejadę znakomitych uczonych, przyrodników, chemików i lekarzy polskich, którzy byli słuchaczami Śniadeckiego lub pozostawali w kręgu jego naukowej działalności: Ignacego Fonberga, Ignacego Domeykę, Michała Oczapowskiego, Józefa Mianowskiego i licznych innych. Następnie prof. Rajmund Sołoniewicz (Uniw. Łódzki) szczegółowo omówił naukowe dokonania chemiczne Śniadeckiego, w referacie *Jędrzej Śniadecki jako chemik-analityk*. Metody pracy naukowej i charakter zainteresowań chemicznych tego wybitnego uczonego polskiego zostały szczegółowo przedstawione na przykładzie jego publikacji *Rozprawa o nowym metalu w surowej platynie odkrytem* (1808) i *O żelazie meteorycznym rzeczywistym* (1822). Dyskutanci podkreślali znaczenie postaci Śniadeckiego dla historii nauki polskiej, zwłaszcza w okresie, kiedy nie istniała państwowość polska.

Kolejny aspekt działalności naukowej Śniadeckiego przedstawił prof. R. Mierzecki w referacie *200 lat nowoczesnej terminologii chemicznej*, który poświęcony był uczczeniu rocznicy wielkich prac członków francuskiej Akademii Nauk Przyrodniczych nad stworzeniem słownictwa chemicznego (1787 r.), a także przedstawieniu historycznego rozwoju polskiego języka chemicznego. Prace te zapoczątkowane przez Śniadeckiego w jego podręczniku *Początki chemii* (Wilno 1800), kontynuowane przez licznych uczonych, takich jak Czarniański, Radwański, Znato-